

Regionální fond Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové

Marcela Procházková

Regionální fond má pro každou veřejnou knihovnu nesmírný význam. Má-li se knihovna stát informačním centrem svého regionu, musí nezbytně shromažďovat v první řadě dokumenty a informace o regionu samotném. Práce s regionální literaturou by proto měla představovat nedílnou součást činnosti každé veřejné knihovny.

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové shromažďuje regionální fond již dlouhá léta. V minulosti představovala práce s regionální literaturou celý komplex knihovnických činností s monografiemi, periodiky, novinami, sborníky a drobnými tisky, které na území východních Čech vycházely a které o východních Čechách pojednávaly. Později k nim přibýly netištěné materiály uchovávané v elektronické podobě. Činnost se netýkala pouze regionálních dokumentů samotných, ale také informací z nich získaných. Vytvářeny byly kartotéky a později databáze, které představovaly bohatý zdroj informací o regionu.

Knihovna získává regionální literaturu od doby svého vzniku v roce 1949. Nejdříve byl regionální fond organizován jako součást ostatního knihovního fondu. Uvedený způsob uchování však čtenářům neumožňoval dobrý přehled o regionálních dokumentech. Od sedmdesátých let se knihovníci snažili získávat regionální publikace v jednom výtisku navíc. V případě zdaru byl právě tento výtisk určen pouze k prezenčnímu studiu. Nutno podotknout, že regionální dokumenty byly stále organizovány a uchovávány jako součást ostatního knihovního fondu. V následujících letech ale došlo k několika podstatným změnám. Za pomyslné mezníky můžeme označit roky 1986 a 2002. V čem jsou tolik výjimečné?

Od roku 1986 byly regionální dokumenty vyčleňovány z ostatního knihovního fondu. Svě nové místo postupně našly v budově studovny na Eliščině nábřeží. Pokud knihovna vlastnila více exemplářů téhož výtisku, do studovny byl umístěn vesměs jeden z nich a zbylé ponechány k absenčnímu půjčování. Toto pravidlo knihovníci zachovali i při získávání nových regionálních dokumentů. Čtenářům byly knihy s regionální tematikou ve studovně k dispozici pouze k prezenčnímu studiu. Navíc, tento vyčleněný fond nebyl volně přístupný. Zájemcům byl zprostředkováván prostřednictvím pracovníků bibliograficko-informační služby. Tento způsob uchování a zprostředkovávání regionálních dokumentů zůstal zachován až do roku 2002. Avšak v únoru tohoto roku byla ve studovně pro veřejnost otevřena nová, tzv. regionální badatelna. Jednalo se o samostatnou místnost, která nabízela příjemné a ničím nerušené prostředí pro studium. Základem badatelny se staly regionální dokumenty uchovávané ve vyčleněném fondu, jenž nebyl čtenářům do té doby volně přístupný. V badatelně byly uloženy dokumenty regionálního charakteru vydané od roku 1985 do současnosti a výběrově i starší. I nadále byly určeny pouze k prezenčnímu studiu. Ovšem zásadní změnu znamenalo jejich uspořádání do volného výběru. To znamená, že čtenáři měli možnost sami si dokumenty na regálech vybírat a prohlížet. Obyčejně se tak dělo za přítomnosti knihovníka.

Čas plyne nezadržitelně vpřed, a proto až budete číst tento příspěvek o nejvzácnější sbírce Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové, bude regionální badatelna pouze příjemnou vzpomínkou. Nikoliv však regionální dokumenty, které schraňovala a nabízela svým čtenářům. Jak mnozí jistě víte, přestěhovala se naše knihovna do nové budovy, ve které koncem září 2008 zahájila svůj provoz. Zde je fond regionální literatury zprostředkováván všem čtenářům a každému, kdo o něj projeví zájem.

Regionální fond nabízí dokumenty uspořádané do několika oddílů. Jsou jimi oddíly vlastivěda, osobnosti a skripta. Oddíl "vlastivěda" je zajímavou nabídkou publikací o historii, památkách, přírodě,

hospodářství a kultuře východočeského regionu. Vlastivědné knihy jsou na regálech řazeny podle jednotlivých okresů. Jako krajinné oblasti jsou zvláště vyčleněny Krkonoše, Orlické hory a Český ráj. Oddíl "osobnosti" představuje životopisné a memoárové publikace o osobnostech spojených s východočeským regionem. Hojně zastoupeny jsou monografie o významných a proslulých lidech, kteří svým spisovatelským perem, konáním či životem ve východních Čechách dobyli titulu "regionální osobnost" ten nejlepší zvuk. Posledním oddílem jsou "vysokoškolská skripta," tedy učební texty vybraných vysokých škol působících na území regionu. Největší zastoupení mají skripta Univerzity Hradec Králové a o něco méně Univerzity Pardubice. Okrajově jsou v této části regionálního fondu zařazena skripta Lékařské fakulty UK sídlící v Hradci Králové. Součástí regionálního fondu tvoří také mapy pro turisty, drobné tisky či elektronické zdroje, kterým je vyčleněno místo v příruční skříňce.

Jeden anglický citát říká: "Knihovna je nejlépe střežené tajemství ve městě." I ta nejlepší služba, pokud o ní nikdo neví, ztrácí smysl. Platí to i v případě regionálního fondu Studijní a vědecké knihovny v Hradci Králové. Knihovna v současnosti disponuje řadou elektronických informačních zdrojů, které upozorňují na existenci regionální literatury nebo jsou přímo nositeli regionálních informací. V první řadě mezi ně patří elektronický katalog Aleph, který obsahuje záznamy téměř o všech regionálních dokumentech zařazených ve fondu knihovny. Dalším zdrojem jsou bibliografická databáze ENAL a faktografická databáze REOS. Obě databáze jsou součástí elektronického katalogu Aleph. Plnotextové zdroje zastupuje databáze Tam-Tam. Představuje bohatý zdroj regionálních informací, protože monitoruje také noviny z východních Čech. Avšak databáze nepředstavují jediný zdroj regionálních informací. Zájemci o tuto tematiku mají i další možnosti, kde hledat a získat požadované informace. Jsou jimi například rešerše zpracované na regionální témata. Značnému zájmu veřejnosti se rovněž těší akce "Literární dílny" a "Pojďme si povídat," které se svým obsahem velmi často vztahují k východním Čechám a Královéhradeckému kraji.

Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové je knihovnou s největším knihovním fondem v Královéhradeckém kraji. Od doby svého vzniku v roce 1949 shromažďuje regionální fond. Ten je tvořen dokumenty, které se obsahově, územně nebo autorsky váží k východním Čechám. Není proto troufalé tvrdit, že v současnosti knihovna uchovává nemalou sbírku regionálních dokumentů. A díky systematické, pečlivé a pilné práci knihovníků akvizičního oddělení je tato sbírka stále rozšiřována. Přeji si, aby se regionální fond knihovny časem dostal do povědomí co největšího počtu našich čtenářů a uživatelů. Může se pro ně stát cenným zdrojem informací pro studium, zaměstnání, hobby nebo aktivity ve volném čase.